

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

1 (4) 2024

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 1(4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори. сиёсий фанлар номзоди. профессор.

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети Тарих факултети доценти

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳақимов Назар Ҳақимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гўлнора Абдукаҳхаровна –
т

Гурдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат ҳавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич - юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна - педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;
Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарқанд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Электрон журнал **1368-сонли гувоҳнома** билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEM S TEAM” масъулияти чекланган жамияти.

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

<i>Mustafoyev Abubakr Muhiddin o'g'li</i> XIII VA XIV-ASRDA YASHAB IJOD ETGAN BUXORO FAQIHLARI VA ULARNING ASARLARI TAVSIFI (1-qism).....	9-14
<i>Mirzayev Avazbek</i> ANDIJON TAJRIBA PAXTA DALASI TARIXINING ARXIV HUJJATLARIDA YORITILISHI	15-21
<i>Алиджанова Лазизахон Аббасовна</i> ИЛМИЙ ТАДҚИҚОТЛАРДА ДИН ВА ТАБОБАТ МАСАЛАСИНИ ЎРГАНИШДАГИ ЁНДАШУВЛАР	22-28
<i>Sobirov Sardorbek Abdusattor o'g'li</i> XIX-ASRNING IKKINCHI YARMIDA SHARQIY TURKISTONDA ROSSIYA VA BRITANIYA IMPERIYALARI RAQOBATI	29-34
<i>Джалолов Бахром Джамолович</i> СОВЕТ ҲОКИМИЯТИНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДА “ПАХТАЯККАҲОКИМЛИГИ” СИЁСАТИ ВА БОЛАЛАРГА КЎРСАТГАН ТАЪСИРИ	35-39
<i>Махматкулова Нозикой Чориёевна</i> О'ЗБЕКИСТОНДА XX ASRNING IKKINCHI YARMIDA IRRIGATSIYA-MELIORATSIYA VA QISHLOQ XO'JALIGINI MEKANIZATSIYALASH SOHASIDA YURITILGAN KADRLAR SIYOSATI	40-45
<i>Ochilov Farhod</i> O'ZBEKISTONDA O'ZINI O'ZI BOSHQARISH ORGANLARINING AHOLINI IJTIMOIIY NIHOYA QILISHDAGI FAOLIYATI	46-52
<i>Ҳамроева Нодира Нормуродовна</i> ЎЗБЕКИСТОНДА ЕР-СУВ ИСЛОҲОТИ ЖАРАЁНИДА ИЖТИМОИЙ МУОММОЛАР	53-58
<i>Мамажонов Алишер, Алишеров Абдувоҳид Алишерович</i> ЎЗБЕКИСТОНДА ГИДРОЭЛЕКТР СТАНЦИЯЛАРНИНГ БАРПО ЭТИЛИШИ ТАРИХИ	59-65
<i>Tursunov Ravshan Normuratovich</i> XIX-ASRNING IKKINCHI YARMI – XX-ASR BOSHIDA TURKISTON O'LKASIDA SODIR BOLGAN ZILZILALAR TARIXIGA BIR NAZAR	66-71

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

<i>Умурзакова Мўътабархон Нодир қизи</i> СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ СОҲАСИНИ ТИББИЙ СУҒУРТА АСОСИДА МОЛИЯЛАШТИРИШ МОДЕЛИ	72-78
<i>Ro'zmetov Bahodir Shomurotovich</i> TURIZMDA XIZMATLAR MOHIYATI VA UNING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDAGI O'RNI	79-90
<i>Shanazarova Nilufar Baratovna</i> MILLIY IQTISODIYOTDA TRANSPORTNING AHAMIYATI	91-99
<i>Рахимов Ойбек Бахтиёрович</i> АВТОТРАНСПОРТ ВОСИТАЛАРИНИ СУҒУРТА ҚИЛИШНИНГ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ МОХИЯТИ	100-109

<i>Болтаев Нурали Шираматович</i> АГРАР ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА КАДРЛАР САЛОҲИЯТИНИ БАҲОЛАШ МЕЗОНЛАРИ АСОСИДА КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШНИНГ ЙЎНАЛИШЛАРИ	110-118
<i>Эрханов Муҳаммаджон Абсайитович</i> ДАВЛАТНИНГ ХАЛҚАРО РЕЙТИНГ ВА ИНДЕКСЛАРДАГИ ЎРНИНИ ЯХШИЛАШДА ИҚТИСОДИЙ БАРҚАРОРЛИКНИНГ ЎРНИ	119-124
<i>Жураева Гульзира</i> АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛЕ И УСЛУГАХ В ЭКОНОМИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ	125-130
<i>Akbarov Husan O'zbekxonovich</i> BOG'DORCHILIKDA TEXNIK SAMARADORLIKNI TAHLIL ETISHNING PARAMETRIK VA NOPARAMETRIK USULLARI	131-136
<i>Yaqubova Yulduz Raimovna</i> KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING ISHLAB CHIQRISHINI SAMARALI AMALGA OSHIRISH KO'RSATKICHLARI	137-147
<i>Рахимбаев Акмал Азатбоевич</i> ЎЗБЕКИСТОН ҲУДУДЛАРИНИ САНОАТГА ИХТИСОСЛАШУВ ДАРАЖАСИНИ ТАРМОҚЛАР БЎЙИЧА АНИҚЛАШ	148-157
<i>Saidmurodov Feruz Sodiqjon o'g'li</i> SAMARALI SOLIQ SIYOSATI-INNOVATSION RIVOJLANISHGA O'TISHNING ASOSIY SHARTI	158-170
09.00.00 – ФАЛСАФА ФАНЛАРИ	
<i>Наврўзова Гулчеҳра Нигматовна</i> БАҲОУДДИН НАҚШБАНД РУБОЙЛАРИНИ ШАРҲЛАГАН АЛЛОМА	171-175
<i>Шарифходжаева Наргиза Абдуманноновна</i> ФИЛОСОФИЯ СВОБОДЫ, РАВЕНСТВА И СОЦИАЛЬНОЙ СПРАВЕДЛИВОСТИ МУХАММАДА АЛИ ДЖИННЫ	176-181
<i>Nasimov Azizbek Azimovich</i> АХВОРОТЛАШГАН ЖАМИЯТ РИВОЖЛАНИШИДА АХЛОҚИЙ ҚАДРИЯТЛАРНИНГ ФАЛСАФИЙ МОНИЯТИ	182-186
<i>Norkulov Olim Nasimovich</i> GLOBALLASHUV JARAYONIDA MIGRATSIYANING AHOLI AXLOQIY QADRIYATLARIGA TA'SIRI	187-191
<i>Хасанов Бобуржон Хакимович</i> ОММАВИЙ НОРОЗИЛИКЛАРНИ ОЛДИНИ ОЛИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ	192-197
<i>Quratboyev Alisher Maxsudovich</i> YANGI O'ZBEKISTON VA IJTIMOY DAVLATCHILIK	198-204
<i>Raxmonberdiyev Islombek Ilxom o'gli</i> SIVILIZATSIYALAR TARAQQIYOTIDA MADANIYATLAR TO'QNASHUVINING IJTIMOY- FALSAFIY AHAMIYATI (Samyuel F. Xantingtonning "Sivilizatsiyalar to'qnashuvi" asari asosida).....	205-214

<i>Shukurov Orif Jumaboyevich</i> JAMIYATDA YOSHLARNING IJTIMOYIY AKTIVLIGINI OSHIRISH XUSUSIYATLARI VA TAMOYILLARI	215-219
10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ	
<i>Akhmedov Oybek Saporbayevich</i> THEORETICAL OVERVIEW OF THE DEFINITION “TERM” AND “TERMINOLOGY” IN LINGUISTIC SURVEYS	220-227
<i>Ravshanova Gulrukhbegim Qaxramon qizi</i> ЯНГИ ЎЗБЕК ШЕЪРИЯТИДА ҲАЖВНАВИСЛИК АНЪАНАСИ	228-232
<i>Ortiqova Mavluda Nurmahammadovna</i> AQOID ILMIDA KAROMAT TUSHUNCHASI VA BADIY ADABIYOTDAGI TALQINI	233-237
<i>Uliqova Mavludaxon</i> “QON-QARINDOSH” KONSEPTINI FONETIK-FONOLOGIK SATHDA NAMOYON BO’LISHI	238-243
<i>Rahmonov Asror ibni Nusrat</i> HERMANN HESSE HAYOTI, IJODI VA ADABIYOTDAGI O’RNI	244-252
<i>Raxmatova Dilafruz Nusratilloevna</i> SAMARQAND JADIDCHILIK MAKTABI VAKILLARI ASARLARINING TIL XUSUSIYATI	253-258
<i>Djuraeva Muxlisa Shadiyarovna</i> INGLIZ VA O’ZBEK TILLARIDA OILAVIY NUTQDAGI IJTIMOYIY-MADANIY FARQLAR	259-265
<i>Vokhidova Tamanno Saidjonovna</i> MEDIALINGUISTICS AS A MODERN SCIENTIFIC DIRECTION	266-271
<i>Djurayeva Shahlo G’ulom qizi, Sattarova Ismigul Baxtiyorovna</i> INGLIZ ADABIYOTLARIDA KIRITMA BIRLIKLARINING BADIY SEMANTIKASI	272-277
12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР	
<i>Uzakova Go’zal Sharipovna</i> O’ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA “YASHIL QURILISH”NI AMALGA OSHIRISHNING HUQUQIY MASALALARI	278-286
<i>Murzaev Shuxrat Shavkatovich</i> СУЩНОСТЬ И СОДЕРЖАНИЕ КАТЕГОРИИ ПРАВОПОНИМАНИЯ	287-293
<i>Qosimov Botirjon Ma’rufjon o’g’li</i> SUD HOKIMIYATINING MOLIYAVIY MUSTAQILLIGI: KONSTITUTSIYAVIY TAHLIL	294-301
<i>Islombek Abdikhakimov</i> QUANTUM COMPUTING AND LEGAL READINESS FOR E-GOVERNMENT SERVICES	302-309
<i>Hodjaeva Shirinxon Olimxon kizi</i> ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СУДЕБНОЙ СИСТЕМЕ	310-315
<i>Jiyenbayev Bahadir Ospanovich</i> EKOLOGIK AUDITNI HUQUQIY TA’MINLASHNING AYRIM XUSUSIYATLARI: MILLIY VA XORIJIY TAJRIBA	316-322
<i>Aliшаев Собир Турсунбоевич</i> СУД ҲУКМИНИ ЧИҚАРИШ ЖАРАЁНИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШДА РАҚАМЛАШТИРИШ ИМКОНИАТЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ	323-329

Адембаев Аралбай Куралбаевич

АЙРИМ ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАР ЖИНОЯТ ҚОНУНЛАРИДА ТРАНСПОРТ ВОСИТАЛАРИ
ҲАРАКАТИ ЁКИ УЛАРДАН ФЙДАЛАНИШ ХАВФСИЗЛИГИ ҚОЙДАЛАРИНИ БУЗИШ УЧУН
ЖАВОБГАРЛИК МАСАЛАЛАРИ 330-339

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

Матенов Рашид Бекимбетович, Анатолий Викторович Тряпельников

ЮРИДИЧЕСКИЙ ТЕКСТ КАК ОБЪЕКТ ОБУЧЕНИЯ РУССКОМУ ЯЗЫКУ СТУДЕНТОВ-
ЮРИСТОВ: ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ И МЕЖОТРАСЛЕВЫЕ
ПЕРСПЕКТИВЫ 340-346

Хаййева Ирода Адамбаевна

TALABALARGA ZAMONAVIY O'ZBEK SHE'RIYATI VA FOLKLOR MUNOSABATINI
TUSHUNTIRISHDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING O'RNI 347-351

Ayatov Raximberdi Ibragimovich

XORIJIIY TILDA TURIZM VA MEHMONXONA BIZNESI SOHASIGA OID SO'Z VA IBORALARNI
O'QITISHDA TIL KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH 352-357

Saidova Dilobar Ikrambayevna

MEHRIBONLIK UYLARI TARBIYALANUVCHILARIDA IJTIMOIIY XULQ-ATVORNI
RIVOJLANTIRISH ZARURATI 358-361

Eshqobilov Elmurod Menglimurod o'g'li

KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA BO'LAJAK JISMONIY TARBIYA O'QITUVCHISINING
KASBIY-PEDAGOGIK IJODKORLIKNI RIVOJLANTIRISH
METODIKASI 362-367

Ҳамдамова Шахноза Юсупалиевна

ТИББИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА ФАНЛАРАРО ИНТЕГРАЦИОН ЁНДАДАШУВ АСОСИДА
ТАЛАБАЛАРНИ КАСБИЙ ЛАЁҚАТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ 368-375

Janonova Sitora Berdinazarovna

ТА'ЛИМ ВА ТАРБИYA ТАРАҚҚИYOTИДА КОММУНИКАТИV КОМПЕТЕНСИYA
TUSHUNCHASINING O'RNI 376-381

Турсунбоева Мухлиса Анвар қизи

ТАБИИЙ ФАНЛАР ФАКУЛЬТЕТЛАРИДА ИНГЛИЗ ТИЛИНИ КАСБГА
ЙЎНАЛТИРИЛГАНЛИК АСОСИДА ЎҚИТИШ ПЕДАГОГИК МУАММО
СИФАТИДА 382-387

Bakhadirova Shoxina Nadir kizi

INGLIZ TILIDA GAPIRISH KO'NIKMASINI RIVOJLANTIRISHGA YO'NALTIRILGAN MASHQ VA
TOPSHIRIQLARNI ONLINE KO'RINISHDA O'QITISH 388-392

Qurbonova O'lmasoy Usmonovna, Niyozova Shohista Nusratilloevna

OILA BARQARORLIGINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK OMILLARI 393-397

Xudayberdiyeva Mahliyo Zayniddin qizi

BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA KOMMUNIKATIV YONDASHUV ASOSIDA KASBIY SIFATLARINI
RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI VA INNOVATSION
METODLARI 398-403

Sobirov Sardorbek Abdusattor o'g'li
Andijon davlat universiteti
"Jahon tarixi" kafedrasida o'qituvchisi
Email: sobirov88@adu.uz

XIX ASRNING IKKINCHI YARMIDA SHARQIY TURKISTONDA ROSSIYA VA BRITANIYA IMPERIYALARI RAQOBATI

Annotatsiya. Bu maqolada XIX asrda dunyoni bo'lib olish yo'lidagi kurashlardan biri, yoritiladi. Hindistonni egallab olgan Britaniya imperiyasi, O'rta Osiyo hududlariga tabora kirib kelayotgan va keyinchalik, tahdid solishi mumkin bo'lgan Rossiya imperiyasidan xavotirda edi. Sharqiy Turkistonda Yoqubbek o'z hokimiyatini o'rnatgandan so'ng bevosita, ikki imperiya o'rtasidagi raqobatga tortildi. Yettishahar davlati esa rus-ingliz to'qnashuvidan foydalanishga harakat qildi.

Kalit so'zlar: Sharqiy Turkiston, Yettishahar davlati, Yoqubbek Badavlat, rus-ingliz raqobati, "Katta o'yin", Usmonli imperiyasi, Ili vodiysi, savdo munosabatlari, harbiy qurollar, razvedka.

Sobirov Sardorbek Abdusattor ogli
Andijan State University
Teacher of the "World History" department

THE RIVALRY OF THE RUSSIAN AND BRITISH EMPIRES IN EAST TURKESTAN IN THE SECOND HALF OF THE 19TH CENTURY

Abstract. This article highlights one of the struggles of the 19th century to divide the world. The British Empire, which occupied India, was concerned about the Russian Empire, which was entering tabora into Central Asian territories and, later, could pose a threat. In Eastern Turkestan, Yakub Beg was directly subject to competition between the two empires after establishing his authority. The seven-city state, on the other hand, tried to take advantage of the Russo-English conflict.

Key words: East Turkestan, Yettishar, Yakub Beg, Russian-English competition, "Great Game", the Ottoman Empire, Ili Valley, trade relations, military weapons, intelligence.

Собиров Сардорбек Абдусаттор угли
Андижанский государственный университет
Преподаватель кафедры «Всемирная история»

СОПЕРНИЧЕСТВО РОССИЙСКОЙ И БРИТАНСКОЙ ИМПЕРИЙ В ВОСТОЧНОМ ТУРКЕСТАНЕ ВО ВТОРОЙ ПОЛОВИНЕ XIX ВЕКА

Аннотация. В этой статье будет освещена одна из битв на пути к разделению мира в XIX веке. Британская Империя, оккупировавшая Индию, была обеспокоена Российской империей, которая все больше вторгалась на территории Средней Азии и, следовательно, могла представлять угрозу. После того, как Якуббек установил свою власть в Восточном Туркестане, он был втянут в прямое соперничество между двумя империями. А государство Йеттишар пыталось воспользоваться русско-английским конфликтом.

Ключевые слова: Восточный Туркестан, Государство Йеттишар, Якуб бек Бадаулет, русско-английское соперничество, “Большая игра”, Османская империя, Илийская долина, торговые отношения, военное оружие, разведка.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I1Y2024N04>

Sharqiy Turkistonda Rossiya va Britaniya oʻrtasidagi raqobat, avvalambor, ularning imperialistik ambitsiyalari va geosiyosiy manfaatlaridan kelib chiqqan edi. Har ikki davlat strategik jihatdan Oʻrta Osiyoga yaqin joylashgan mintaqada oʻz taʼsirini kengaytirishga intildi. XIX asr boshida jahon tarixida xalqaro munosabatlar yanada keskinlashdi. Dunyoning yirik imperiyalari oʻrtasida mustamlakalarga ega boʻlish, ulkan xom-ashyo zaxiralari ustidan nazorat oʻrnatish hamda strategik ahamiyat kasb etuvchi mintaqalarda oʻz mavqelarini yanada mustahkamlash asosiy vazifaga aylandi. Shunday hudud sanalgan Turkiston oʻlkasi ham bu kurashlardan chetda qolmadi. Mazkur mintaqada siyosiy manfaatlarning toʻqnashuvini qator sabablari bor edi. Ushbu omillar, avvalo, qulay geografik sharoit, ikkinchidan katta miqdordagi iqtisodiy manbalarning mavjudligi, uchinchidan esa kelgusidagi harakatlar uchun strategik ahamiyatga ega ekanligi bilan izohlanar edi [5; 5-b.].

Rossiyaning Oʻrta Osiyoga ekspansiyasi “Katta oʻyin” siyosatining bir qismi boʻlib, uning maqsadi Britaniya imperiyasining mintaqadagi taʼsiriga qarshi turish hamda, Britaniyaning janubiy hududlariga boʻlgan potensial yurishlariga qarshi bufer zonani taʼminlashga qaratilgan edi. Rossiya imperiyasi Nikolay I boshchiligida XIX asrda sharqqa qarab yurish boshladi. Ularning pirovard maqsadi asosiy savdo yoʻllari ustidan nazorat oʻrnatish va qimmatli manbalarga ega boʻlish edi. Britaniya imperiyasi ham Janubiy Osiyoda mustahkam oʻrnashgan holda, oʻz mustamlakalarini himoya qilibgina qolmasdan balki, Turkiston hududiga katta qiziqish bilan kirib kela boshladi.

XIX asrda Sharqiy Turkistonda rus-ingliz raqobati haqida manbalar va adabiyotlar miqdori salmoqli hisoblanadi. “Katta oʻyin” siyosati davrida va undan keyingi “Sovuq urush” davrida koʻplab harbiylar, tarixchilar, sayohatchilar, jurnalistlar va boshqa soha vakillari tomonidan qiziqarli adabiyotlar, maqolalar chop etildi. Rus tarixchilari Ch.Valixonov, N.Veselovskiy, M.Terentyev, N.Xalfin, D.Isiyev, V.Moiseyevlar asarlarida Rossiya imperiyasining Oʻrta Osiyoga kirib kelishi, elchilar joʻnatilishi, bosib olishi va amalga oshirilgan ekspeditsiyalar haqida maʼlumot beradi. Ingliz tilida M.Forsayt, G.Geyuord, P.Hopkrik, Hodong Kimlarning asarlarida ham ingliz ekspeditsiyalari, elchilik munosabatlar va kelishuvlar haqida maʼlumot beriladi.

XIX asr 60-yillar oxirida Sharqiy Turkistondagi mavjud siyosiy vaziyatdan unumli foydalangan Yoqubbek hududda oʻz mavqeyini yanada mustahkamlab oladi. Bu jihat yirik davlatlarni unga nisbatan olib borayotgan siyosatini oʻzgartirishga majbur qildi. Endi Qoshgʻar Rossiya, Angliya va Turkiyaning oʻz taʼsir doiralariga olish yoʻlidagi kurashda geosiyosiy maydonga aylandi. Mazkur davrda Rossiya uchun Qoshgʻar savdo aloqalari uchun muhim sanalsa, Yoqubbek uning davlati rasmiy tanilishidan manfaatdor boʻlgan. Hatto Badavlat manjurlarga qarshi kurashish yoʻlida ruslardan qurol sotib olishga umid qilgan edi [5; 63-b.].

Angliya Sharqiy Turkistonda oʻz taʼsirini kuchaytirishga intildi, XIX asrning 40-yillarida Panjobni bosib oldi va nihoyat, oldinga siljish uchun Afgʻoniston va Oʻrta Osiyoga yoʻl ochildi. Rossiyaning xatti-harakatlarini doimiy kuzatib bordi, inglizlar har qanday holatda ruslarni Yoqubbekka boʻladigan taʼsirini kuchayishiga qarshi edi. Bu kurashda London Yoqubxon,

Qoshg'ar hukmdori yaqinlari va tarafdorlariga tayandi. Rossiya va Angliya uchun Sharqiy Turkiston nafaqat savdo bozori, balki strategik ko'prik sifatida ham muhim edi. Yettishahar davlati atrofidagi kurash Osiyodagi ingliz-rus raqobatining eng keskin daqiqalaridan biri bo'ldi [3; 34-b.].

Dastlab, Yoqubbek Yettishahar davlatining joylashuvini hisob olib, Rossiya imperiyasi bilan yaqinlashishga harakat qila boshladi. Chunki Rossiya imperiyasi uning davlatini tan olishi, Yoqubbekka katta imkoniyatlarni ochib berardi. Jumladan, u davlatini zamonaviy qurollar bilan ta'minlab olishi, keyinchalik manjurlarga qarshi kurashishda Rossiyaga tayanishi, ingliz bosqiniga qarshi turishi mumkin edi.

1867-yil yozida Yoqubbek butun Qoshg'ariyani zabt etganida, uning Markaziy Osiyoda ikki buyuk davlat o'rtasidagi raqobatga aralashmaslik imkonsiz edi. U dastlab Rossiya bilan barcha siyosiy va tijorat aloqalarini to'xtatishga harakat qildi. U savdo orqali kirib kelishini, harbiy kengayish bilan davom etishini tushungan bo'lishi mumkin. Rossiya Yoqubbek siyosatiga toqat qila olmadi, chunki u Xitoy hukumatidan muhim savdo imtiyozlariga ega edi [2; 139-b.] 1867-yili yozida polkovnik V.Poltoraskiy yuborgan vakilni qabul qilib, ikki davlat o'rtasidagi savdo aloqalarini yo'lga qo'yish taklifini qo'llab-quvvatlaydi. Tez orada Verniy shahriga Badavlat o'zining shaxsiy munshiyi To'ra Oxunni jo'natgan. V.Poltoraskiyning ushbu uchrashuv to'g'risida yuborgan raportida ta'kidlanishicha, Yoqubbek tomoni ruslar uchun Qoshg'arda karvonsaroy ochishga, hatto xavfsizlikni ta'minlash maqsadida rus karvonlarini otiqlar bilan kuzatib manzilga bexatar yetkazishni ham o'z zimmasiga oladi. Biroq, rus tomoni bildirgan javobdan Yoqubbekni ko'ngli to'lmagan. Shunday bo'lsa-da 1868-yili Toshkentga endi general-gubernator Kaufman huzuriga elchi Shodi Mirzoni jo'natadi. Bundan ko'zlangan maqsad Rossiya tomonidan Yettishahar davlatini mustaqil davlat sifatida tan olinishiga erishishdan iborat bo'lgan [5; 32–33-b.]. Rossiya hukmron doiralari Yoqubbek davlati bilan manfaatli savdo aloqalarini rivojlantirishga rozilik bildirdi, lekin Yettishahar davlatini tan olishga oshiqmadi, agar Sharqiy Turkiston hududidagi davlatni tan olsa Xitoy bilan tuzilgan Pekin shartnomasini bekor qilgan bo'lardi. Rossiya Sin imperiyasi bilan urush olib borishni xohlamasdi, Sharqiy Turkistonni Xitoyning tarkibiy qismi deb bildi.

1868-yil oxirida Yoqubbek Rossiya bilan do'stona munosabatlarni o'rnatish istagini yana bir bor ko'rsatdi. Yoqubbek garchi faol savdo aloqalarni boshlash borasida dastlab jiddiy qarorlar qabul qilmasa-da, biroq ruslar bilan yaxshi qo'shnichilik munosabatlariga qat'iy amal qiladi. Jumladan, 1868-yil oxirida To'qmoq uyezdida Usmon va Qo'ychi boshchiligidagi bir necha qirg'izlar ruslarga tegishli mol-mulklarini olib ketadi. General Kolpakovskiy ularni jazolash hamda olib ketilgan narsalarni qaytarishni Badavlatdan talab qiladi. Albatta, qirg'izlar ushlanib o'ljalarni rus hukumatiga topshirishgan [3; 37-b.]. Yoqubbek Rossiya bilan faol savdo aloqalarini olib bordi, biroq Rossiya imperiyasi diplomatik munosabatlarni Yettishahar davlati bilan keng miqyosda olib borishdan voz kechdi. Buni anglab yetgan Yoqubbek janubdagi qo'shnisi inglizlar bilan aloqa o'rnatib, o'zining xavfsizligini har tarafdin mustahkamlamoqchi bo'ldi. Yoqubbekning maqsadi Rossiya va Angliya o'rtasidagi qarama-qarshiliklardan foydalanib, ikki yirik imperiyadan birini ittifoqchi qilib olmoqchi edi. 1868-yil oxirida uning safdoshi Shodi Mirzo nafaqat inglizlar, balki Turkiya bilan ham aloqa o'rnatish maqsadida, Hindiston vitse-qiroli huzuriga diplomatik missiyaga boradi.

Britaniya rasmiylari imkoniyatdan foydalanishga qaror qilishdi. Robert Shou 1868-yil dekabr oyida Otaliq G'ozi hukmronligidagi Kichik Buxoro (Qoshg'ar)ga kelgan birinchi ingliz

bo'ldi. Uni juda samimiy kutib olishdi. Qo'qonlik(Yoqubbek tarafdorlari)larning barcha ulug' zotlari uni do'st va birodar sifatida qabul qildilar, hatto podshohlikning ikkinchi odami bo'lgan yorlentlik Dodxoh Muhammad Yunus ham unga juda samimiy munosabatda bo'ldi. Shuni yod etish kerakki, R.Shou u yerga hech qanday rasmiy maqomsiz va oddiygina ingliz sayohatchisi sifatida borgan bo'lsa-da, Qoshg'arda uch oylik tanaffus vaqtida Yoqubbek uni uch marta qabul qilib, do'stona suhbatlar qurdi [1; 215-b.].

Hindiston bilan Qoshg'ar o'rtasida savdo aloqalarini rivojlantirish bahonasida inglizlar g'arbiy Xitoyda ruslarga qarshi Yoqubbek boshchiligidagi kaolitsiyani shakllantirishni ko'zlagan edilar. Shu jihatdan Pomir va Qoshg'ardagi vaziyatni atroflicha joyida tahlil etish maqsadida, 1868-yil oxirida G.Geyuord Yorkend va Qoshg'arga keladi. Hindistondagi inglizlar hukumati topshirig'ini bajarib, Yoqubbek bilan shaxsan uchrashishga muvaffaq bo'ladi [4; 36-b.].

Rossiya poytaxtida R.Shouning Qoshg'arga kelishi haqida har xil xabarlar tarqaldi, ruslar inglizlar kirib kelganidan xavotirga tushdi.

1869-yil 20-oktabrda Peterburgda harbiy vazir D.Milyutin va D.Forsaytlar o'rtasida, shuningdek Osiyo departamenti direktori ishtirok etgan yig'ilishda ikkala tomon quyidagi qarorga kelishadi: "1) Hozirgi vaqtda haqiqatda Sheralixon hukmronlik qilayotgan hududlar Afg'onistonning chegarasi sifatida tan olinadi. O'zining chegarasini shimolga tomon kengayishiga yo'l qo'ymasligi uchun Angliya barcha choralarni tatbiq etadi. 2) O'z navbatida Rossiya Buxoro amirligining chegaralarini qo'shni Afg'oniston hududi hisobiga kengaytirishiga yo'l qo'ymaslik uchun o'zining ta'siridan foydalanadi. 3) Agarda, keyinchalik, Rossiya Buxoroga qarshi dushmanlarcha harakat qilishga majbur bo'lsa va barcha xonlik yoki uning bir qismini egallab olish xohishidan qat'iy nazar, Afg'onistonga nisbatan bosib olish harakatlarini amalga oshirmaydi. Angliya esa o'z navbatida, afg'on podshohi o'zining shimoliy qo'shnilarini tashvishga qo'yishiga yo'l qo'ymaydi"... uchrashuvda Afg'onistondan tashqari Qoshg'ar muammosi ham ko'tarilgan edi. Ikkinchi xatda asosan savdo-sotiq masalalari bo'lib o'tgan tortishuvlar bayon qilinadi. Ya'ni kun tartibida ingliz tovarlarini O'rta Osiyoga kiritish yoki kiritmaslik haqidagi muammo turar edi. Forsayt ingliz tovarlarini kirgizmaganligidan norozi bo'lib, hozirda bojxona ta'riflari bo'lmasa, vaqtinchalik ta'rif, keyinchalik, esa erkin savdoni yo'lga qo'yishni taklif etadi. Aytish mumkinki, D.Forsayt bilan bo'lgan muzokaralar Afg'oniston bilan bo'lgan tortishuvlarning birinchi bosqichi bo'lib, u 1869–1873-yillargacha davom etadi. Peterburgdagi missiyasini yakunlagan D.Forsayt 1870-yili Qoshg'arga yo'l oladi. Yoqubbekning yaqin odamlaridan bo'lgan Mirza Ahmadning aytishicha, uning maqsadi Qoshg'arda ingliz vakolatxonasini ochishdan iborat bo'lgan. Biroq Yoqubbek Urumchi xoniga yurishda bo'lganligi sababli, u bilan uchrashmasdan qaytib ketadi [5; 39–40-b.].

Ko'p o'tmay, 1871-yilning yozida Rossiya navbatdagi olg'a yurishini boshladi. Bu hodisa yuz bergan joy uzoqda ekani tufayli britaniyaliklar uch oydan keyingina xabar topdi... Qashqar hukmdorining bu yerlarni bosib olishiga ishongan yoki shunday deb da'vo qilgan Kaufman Rossiyaning janubiy sarhadlarini xavf ostiga qo'yishi mumkin bo'lgan har qanday yurishning oldini olish maqsadida o'z qo'shinini u erga yubordi... 24-iyun kuni ruslar dovonlar orqali Ili hududiga yurish qilib, o'zlaridan ikki baravar ko'p qo'shinni mag'lub etdi. Xitoyliklarga rus shohi qo'shinlari Ili hududini Xitoy imperatori uchun qo'zg'olonchilar changalidan tortib olgani va u hududni Yoqubbek yoki boshqa bosqinchilardan himoya qila oladigan darajaga yetmagunicha ushlab turishlarini tushuntirishdi. Xitoyliklar bu yolg'onga chuv tushmadi va

G'uljani darhol qaytarishlarini talab qildilar. Sankt-Peterburg bundan bosh tortdi va ikki qudratli davlat o'rtasidagi munosabatlar juda sovuq tus ola boshladi. Pekinning ko'nglini qoldirishdan ortiq xavotirlanmagan rus hukumati Yoqubbek bilan uning davlatini tan olish va savdoga oid muzokaralarni qayta boshlashga qaror qildi. 1872-yilning bahorida ruslar bir katta siyosiy zobitni Yoqubbekning Qashqardagi saroyiga yubordi. U musulmon hukmdoriga britaniyaliklarni bu yerlardan siqib chiqarishga majbur qiladigan maxsus imtiyozli shartlar bilan o'z bozorlarini rus tovarlariga ochib berishi evaziga davlatini tan olish taklifini bildirishi kerak edi. Bu safargi muzokaralar muvaffaqiyatli o'tdi yoki ruslarda shunday taassurot qoldirdi [6; 482–483-b.].

Yoqubbek 1873-yilda Turob Xo'jani Peterburgga jo'natadi, unga Yettishaharning Rossiyada tan olinishiga erishish va rus-qoshg'ar chegara chizig'ini belgilash masalasini muhokama qilish vazifasi yuklanadi. Lekin bu missiya ham ijobiy yakunlanmadi, ya'ni Rossiya doimiy muloqotini saqlab qoldi. Yoqubbek nihoyat, bir tomonlama siyosat olib borishga ahd qildi.

1873-yili ingliz-hind hukumati topshirig'i bilan D.Forsayt missiyasi Sharqiy Turkistonga tashrif buyuradi. Garchi elchilikni maqsadi savdo aloqalar o'rnatishdan iborat, deb ta'kidlansa-da, lekin ularning bosh maqsadi sifatida rus-qoshg'ar chegaralarini o'rganish, qurol-yarog'dan yordam berishga Yoqubbekni ko'ndirish va shu orqali Rossiya imperiyasini Farg'ona vodiysidagi ta'sirini yo'qotish ko'zlangan edi. Missiya 300 kishidan iborat bo'lib, o'zi bilan birga qirolicha Viktoriya va Hindiston vitse-qiroli nomalarini ham olib kelgan edi. Garchi savdo aloqalarini tiklashni maqsad qilgan missiya tarkibi asosan razvedkachilar va topograflardan iborat bo'lgan. 1873-yili dekabrda Qoshg'arga yetib kelgan inglizlar bir necha marta Yoqubbek bilan uchrashuvlar o'tkazadi. Natijada 1874-yili fevral oyida Angliya va Yettishahar o'rtasida savdo shartnomasi imzolandi [5; 65–66-b.].

Mazkur kelishuv Angliyaga mintaqada keng imkoniyatlar yaratish uchun xizmat qilar edi. Ular endi G'arbiy Xitoy ishlariga ham faol aralashishi mumkin edi. Shu bilan birga ular amir askarlari uchun qurol-yarog' va harbiy aslahalardan yordam ko'rsatdilar. Shundan keyin Yettishahar hukmron doiralari Rossiyaga nisbatan o'z munosabatlarini keskinlashtirishgan, rus savdogarlariga sun'iy tarzda to'siqlar qo'yib, rus karvonlarini talashni boshlashgan. Shu vaqtning o'zida Yoqubbek inglizlar yordami bilan Turkiya bilan yaqinlashgan. Turkiya sultoni Yoqubbekni "amir" deb atagan, Turkiyadan Yettishaharga harbiy yo'riqchilar kela boshlagan [7; 48-b.].

1873-yilda Yoqubbek elchisi Said Yoqubxonni aloqalarni mustahkamlash maqsadida Hindistonga jo'natgandi. Said Yoqubxon Hindiston vitse-qiroli huzuriga tashrif buyurdi, u bilan Yettishaharni tan olish va qurol sotib olish bo'yicha muzokaralar olib bordi, shundan so'ng u Turkiyaga jo'nadi, u yerda Yoqubbek nomidan turk sultonini tan oldi. Angliya va Turkiya har jihatdan Yoqubbek davlatini qo'llab-quvvatlay boshladi.

Tez orada Britaniya hukumati xususiy firmalarga Qoshg'arga qurol yetkazib berishga rasman ruxsat berdi. D.Forsaytning Yettishaharga tashrifidan so'ng polkovnik Gardner 20 ming mushket bilan keldi. 1875-yilda ingliz hukumati Sharqiy Turkistonga Yorkendga jo'natish uchun mo'ljallangan ikki yuz quti revolver yuborish xarajatlarini o'z zimmasiga oldi. Konstantinopoldagi rus elchixonasining o'sha paytdagi xodimining so'zlariga ko'ra, "Ost-hind hukumati Qoshg'arni Yoqubbek qo'shinlarini ruslarga qarshi qurollantirish uchun ingliz arsenaliga aylantirishni orzu qilgan" [3; 43-b.].

Qanday bo'lmasin Britaniya imperiyasi Yettishahar davlatini harbiy, iqtisodiy va siyosiy jihatdan qo'llab-quvvatlashga harakat qildi. Yoqubbek davlati Rossiya tomonidan bosib olinsa yoki Xitoy hokimiyatini qayta tiklasa, Britaniya strategik jihatdan mag'lubiyatga uchragan bo'lardi. Angliya Sharqiy Turkistonni Markaziy Osiyoda o'z ta'sirini ta'minlash va Rossiya ustidan ustunligini saqlab qolish uchun asosiy hudud sifatida ko'rdi. U mahalliy hukmdorlarning qo'llab-quvvatlashi va o'z manfaatlari doirasini shakllantirish orqali ushbu mintaqada o'sib borayotgan Rossiya ekspansiyasiga qarshi muvozanat yaratishga harakat qildi.

Rossiya ham Hind okeaniga chiqish va O'rta Osiyo orqali o'tadigan savdo yo'llarini nazorat qilish uchun Sharqiy Turkistonda Angliya bilan raqobat qildi. Rossiya Xitoy bilan imzolangan Pekin shartnomasiga sodiqligicha qoldi va Yettishahar davlati bilan aloqalarda savdo bilangina cheklandi.

Xulosa qilib aytish mumkinki, Sharqiy Turkistonda Rossiya va Angliya o'rtasidagi raqobat ularning imperialistik ambitsiyalari va geosiyosiy manfaatlaridan kelib chiqqan edi. Ikkala kuch ham o'z hududlarini himoya qilish va bir-birining olg'a siljishlariga qarshi turish uchun mintaqada o'z ta'sirini kengaytirishga intildi. Bu raqobat oxir-oqibat Sharqiy Turkistonning siyosiy dinamikasiga ta'sir qildi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Boulger D.Ch. The life of Yakoob Beg; Atalik ghazi and Badaulet, Ameer of Kashgar. – London, 1878. –P.345.
2. Hodong Kim. Holy war in China: the Muslim rebellion and state in Chinese Central Asia, 1864–1877. – Stanford, California: Stanford University Press, 2004. –P.316.
3. Исиев Д.А. Уйгурское государство Йэтишар (1884-1877). –Москва: Наука, 1981. – С.94.
4. Халфин Н.А. Английская колониальная политика на Среднем Востоке. – Ташкент: САГУ, 1957. – С.256.
5. Ураков Д.Ж. Туркистон генерал-губернаторлигининг қўшни давлатлар билан сиёсий ва иқтисодий алоқалари. –Тошкент, 2021. – 212 б.
6. Ҳопкрик П. Катта ўйин: Икки империя тўқнашуви. Таржимон Шодиёр Нишонбоев. – Тошкент: НИНОЛ, 2022. – 744 б.
7. Эгамбердиев И. Англия ва Россиянинг Марказий Осиёда мустамлакачилик сиёсатидаги рақобатлари. –Тошкент: «Камалак», 2018. –120 б.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 1 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).